

Дата: 20.03.2025

Клас: 4 – Б

Предмет: *Літературне читання*

Вчитель: Таран Н.В.

Тема: *Аналіз діагностувальної роботи. Руки малі, та до роботи вдалі. Марина Павленко «Хатка для Нехайка». Повторення. Художні засоби.*

Мета: Продовжувати знайомити учнів з творами сучасних українських письменників і поетів; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Артикуляційна гімнастика

Переносне значення	Порівняння	Олюднення, уособлення
Поезія, проза		Звукопис, звуко- наслідування
Не дружить з науково- популярною літературою	Робить мову виразною, образною	Епітети

Ла-ла-ла: Алла дівчинка мала.
Ли-ли-ли: В гост ми до неї йшли.
Ло-ло-ло: В Алли тісто підійшло.
Ла-ла-ла: Пирогів вона спекла.
Ллє-ллє-ллє: Чаю Аллочка наллє.
Лі-лі-лі: Ось лимони на столі.
Лю-лю-лю: Дуже кисле не люблю.

Гра «Збери розсипанку»

Вдалі

до

та

руки

роботи

малі,

Поясни прислів'я за зразком

Білі руки роботи бояться

Прислів'я про лень та недбальство

Ключові слова: білий колір, робота, руки, страх

Зміст прислів'я: говорять про ліниву людину.

Руки малі, та до роботи вдалі

Білі руки чужу роботу люблять

Дівчина красива, та робити лінива

Коса заплетена, а хата не метена.

- Навіщо людині потрібні руки?
- Яку роботу ви виконуєте руками?
- Які руки називають працюючими, а які золотими?
- Кого називають білоручкою?

Знайомство з автором

Письменниця, художниця і викладачка. Народилася 1973 року на Львівщині Освіту здобула в Уманському ДПІ ім. П. Тичини. Спочатку працювала вчителькою початкових класів. Від 2000 року викладає на кафедрі української літератури і українознавства того ж Уманського пед.університету.

Друкує вірші і прозу. Вийшли друком окремі дитячі книжки:

«Домовичок з палітрою»,
«Домовичок повертається»,
«Домовичок і купа проблем»;
«Півтора бажання»,
«Миколчині історії»,
«Моя класнюча дівчинка».

Серія книжок про Русалоньку із 7-Б та інші.
Живе і працює в Умані.

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

<https://www.youtube.com/watch?v=Dg7gdhjmzzQ>

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Софійка вже величенька, і мама навіть доручає їй прибирати в хаті.

с. 88-92 "Дякувати Богові, діждала помочі", — радіє. Спочатку підсобляла доні, повчала, показувала, а далі прибирання вже цілком на Софійку полишила. Бо самій таки ніколи: то біля печі, то на городі, то на фермі. Дівчинка ніби й старається, та надовго її не стає. Там ганчіркою шурнула, тут віником змахнула — вже наче й зморила, і чи то ноги тремтять, чи то голова поболіє... Сяк-так зі стелі павутину зняла, а до кутків руки не доходять. Як-небудь замете сміття під припічок, а винести вже й не винесе — така стомлена. Ото ще дещо на совок збере, а решту — в куточок, під шафу кухонну: хто там додивиться? Відітхне полегшено: от і прибрала! І втома десь ділася: гайда на вулицю! Мама й справді по закапелках не нюшить. Знай, нахвалює доньку, що помічниця росте.

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

А Софійка — рада. Так вона й привчилася: віником шур-шур — та в куточок під шафу! Шур-шур — та в куточок! Нехай собі — ніхто ж не помітить!.. Якогось разу теж отак домела. Раптом із-під шафи — неначе горошинка викотилась. Софійка хотіла і її підмести, але горошинка швиденько сама назад під шафу поторохтіла. Смішно так торохтить — наче співає хто!

Прислухалася — таки поспівує:

Перинка з павутинок!

Перинка з павутинок!

"Цур тобі, пек! — думає. — Що тільки не приверзеться, як переробишся!"

Та й побігла відпочивати.

Минає день-другий. Знову: не встигла домести до порога, як із-під шафи горошинка випорскує. Та де там горошинка — з горішок завбільшки!

Тільки націлилась віничком, а горішок сам назад покотився!

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Перинка з павутинок!
Подушка з порошинок!
Перинка з павутинок!
Подушка з порошинок! —
почулося дівчинці.

— Ой, це я знову переморилась, бо знову привиджується! Зроблю-но перерву!

Кілька днів Софійка й за холодну воду не бралася: відпочивала. Мамі — не до прибирання: крутиться в роботі, як білка в колесі.

Нарешті дівчинка знов узялася порядкувати. Справненько позамітала, підлогу помила. Ну, звичайно, кутків не чіпала: нехай, іншим разом колись! І сміттячко: щось на совок, а щось — як і завше.

Добралась уже до шафи, аж звідти викочується — завбільшки з яблуко!

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Ще й пританцьовує:

Перинка з павутинок!

Подушка з порошинок!

Під шафою оселя,

Живу собі веселий!

І вже добре видно Софійці, що ніяке то не яблуко, а маленький та кругленький чоловічок! Такий нечупара! Штанці аж лиснуть, сорочина — як свята земля, рученята лепом обросли, під нігтиками — темніше ночі темної — чорно!

Уже мав під шафу шаснути, а Софійка — за барки:

— Ти хто?

— Як це хто? Нехайко! — веселенько блимнув оченятами.

— Що ти робиш у мене під шафою?

- Не в тебе, а в себе! У мене під шафою хата!
- Ти чого невмиваний? Хоч би нігті позрізував!
- Ет, нехай! — махнув рукою. — Мене все одно там ніхто не бачить!
- Де ти взявся на мою голову? — дивувалась дівчинка.
- Як це де? З порошинки! Ти що, не чула? Якщо порошинку довго не чіпати, якщо тримати її в сухому, ще й сміттячком зверху вкютати, з неї може вилупитися хлопчик-нехайко.
- Хлопчик? Нехайко? — роззявила рота Софійка.
- І не один, — охоче хвалився замазура. — Я тобі таємницю відкрию: скоро матиму братиків!
- Бра-а-атиків?! — аж похолола дівчинка.
- Не рада? Але хто ж нас розвів, як не ти? Хто, як не ти, викохує нас по всіх закапелках? Тепер дивуєшся? Хрещена мати називається! — обурено пирхнув Нехайко і вмовк.

Софійка теж мовчала. Тільки мимоволі здмухнула з Нехайкового плеча соняшникову лушпайку.

— Нехай! — чоловічок підхопив лушпайку і назад примостив. — Це — для краси!

— А... що ти їси? — спитала дівчинка.

— Усе, що зі столу падає! Ти мені щодня кришечок від хліба намітаєш, картопельки шмат часом перепаде або качанчик від яблука. Але найпоживніші, звичайно, сміттячко й пилюка. В них — усі калорії, всі вітаміни! Лише три дні не прибрано, а я ого як підріс! Навіть розмовляти навчився! Скоро переселюсь у пилюку під ліжку: там більше місця.

Послухала Софійка, подивувалася. Що за нісенітниця верзе? Пилюку їсть! Ет, нехай балакає: це навіть цікаво!

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Спробувала погратись із Нехайком — не сподобалося: лиш ворухнеться — пилюга з нього так і сиплеться! Нехай краще сидить під шафою і носа не вистромляє!

Наступного ранку дівчинка надумалася показати нехайкам, де раки зимують. Доріжки потріпала, подушки повибивала, під столом геть-чисто вимела. А під шафою... Ох, нащо його так надриватися! Нехай уже колись! До того ж, Нехайко все одно підманув: ніяких "братиків" і сліду немає! Так-сяк домела до порога, на совок зібрала. Жменька лишилась. Ну, нехай, сьогодні ще під шафу. Востаннє... Тут виглянув Нехайко. Чухає свої заповстяні патли, шморгає носом та виводить безжурно:

Мій будинок на сухому,
славно жити мені в ньому!
Сміттячка вже повен дзбанок —
ох, який смачний сніданок!

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

— Тпрусь, паршивцю! — Софійка до нього.
Маю сміття й на обід —
проживу до сотні літ! —
уже з-під шафи дражнивсь малий чоловічок.
— Ет, нехай! — махнула рукою дівчинка й побігла до подружок.
Увечері мама старі капці шукала, заглянула під ліжко й дорікнула за
недбальство.
— Нехай, мамо, я приберу! — заспокоює донька.
Справді, десь через тиждень узяла віника, домела до шафи, а з-під неї хтось
молоденьким баском:
Сміттячком щодня вечеряю —
он яке у мене черево!
Ой, не виберуся з хати,
бо зробилась тіснувата!

Як далі розвиватимуться події?

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Нехайко, виявляється, застряг. Висуває то голову, то ноги, а вилізти ніяк не вилізе!

Стривожившись, дівчинка щосили потягнула його за брудний комірець і таки вирятувала.

— Ух, спасибі! — смачно відпчихувався чоловічок, уже схожий на кавунчика. — Негайно ж переселяюсь під ліжку! Братику, перебирайся в мою оселю! — устромивши замурзані пальці до рота, свиснув комусь на верхню полицю.

На верхній полиці Софійка, треба сказати, ніколи не витирала: в сім'ї високих немає — хто заглядатиме?

Просто перед носом дівчинки впала звідти горошинка.

Нехайко-молодший звалився.

Перинка з павутинок!

Подушка з порошинок! — пробував голосок малий.

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

— А я?!

— А я?!

— А я?! — запискотіли раптом звідусіль десятки новонароджених нехайків. Оце тобі на!

Софійка перелякано спостерігала, як із усіх запилючених, заснованих павутиною шпарин викочуються хлопчики-горошинки.

— Лелечко! Що ж я з вами всіма робитиму? — вхопилася за голову.

— А нічого не роби! Нехай усе так і лишається! — відповів за всіх Нехайко-найстарший.

Тільки тепер дійшло до Софійки, чого накоїла. Ще, гляди, її з мамою нехайки з хати виживуть!

Ні, це вже занадто!

Поки найстарший Нехайко (та де там Нехайко — цілий Нехайлисько!) переселявся під ліжку, здіймаючи хмару куряви, Софійка закачала рукава й до блиску вимила під шафою.

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Хотіла "сполоскати" й самого Нехайка (бо ж дивитися годі), але той розкричався, що може вмерти. Не відважилась дівчинка брати гріх на душу: нехай живе! Тільки потрусила трохи — надворі біля порога: зайву пилюгу стріпала.

А далі як бути?

Силоміць запхала опецька знову під шафу, змела туди його братиків, кинула жмут павутиння — тіштеся!

Сама тимчасом у кожну щілину заглянула. Жодного закутка не минула. Відтоді, що б не робила — завжди робила на совість і до кінця. Ніколи не дозволяла собі щось занехаяти, ніколи вже не казала: "Нехай!.."

Чистенько, свіженько в хаті. Мама доньку хвалить — не нахвалиться. От лиш не відає ніхто, що має Софійка невеличку мороку. Щодня вимітає з-під шафи жменьку якогось наче пшінця. Прибере все — і "пшінце" назад загорне. А воно тихенько попискує:

Марина Павленко «Хатка для Нехайка»

Сміттячка не повен дзбанок —
ох, коли б уже сніданок!..

Софійка кришок зі столу кине, але тільки трохи — щоб не гладшали. Не дає нехайкам рости, "у формі" тримає. Найстарший Нехайко теж серед них. На "дієті" так спав із лица, що від інших і не відрізняється.

Ось як.

Розвела колись нехайків, а тепер що? Куди виженеш? Кому вони потрібні? Тепер гляди, Софійко...

Обговорення казки «Хатка для Нехайка»

- Хто головний герой казки?
- Якою в казці зображено дівчинку? Підтверджуй
- відповідь рядками тексту.
- Хто співав пісеньку під шафою?
- Розкажи, яким ти уявляєш Нехайка.
- Який Нехайко був спочатку? А потім? Знайди і прочитай опис Нехайка.
- Коли дівчинка вирішила змінитися і почала ретельно прибирати хату?
- Які епізоди викликали в тебе усмішку?
- Що головне хотіла сказати авторка своїм читачам?
- Доведи, що цей твір — казка.

Обговорення казки «Хатка для Нехайка»

4. *Де жив Нехайко?*

А під ліжком Б під віником В під шафою Г під диваном

5. *Чим підгодовувала Софійка родину Нехайків?*

А яблуками Б крихтами В печивом Г цукерками

2. На що був схожий Нехайко під час кожної наступної зустрічі із Софійкою? Установи послідовність.

А на горішок

Б на горошинку

В на яблучко

Г на чоловічка

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...

Домашнє завдання

- Підготуйте інсценування за змістом казки Марини Павленко «Хатка для Нехайка» (Сонячні вітрила с. 88-92). Намагайтеся голосом та рухами передати характер казкового героя.
- Творче завдання : намалювати малюнок до казки

Роботи надсилайте на Нитан